

Патопсихологія та психологія здоров'я як галузі психологічної науки

Література

- Максименко С. Д. Патопсихологія: Навч. посіб. / С. Д. Максименко – К.: КММ, 2010. – 208 с.
- Мартинюк І. А. Патопсихологія: Навч. посіб. / І. А. Мартинюк – К.: Центр учбової літератури, 2008.
- Мар'єнко Б. С. Основи психопатології. / Б. С. Мар'єнко. – Львів: Видав. центр ЛНУ, 2006.
- Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / За ред. І. Я. Коцана.– Луцьк: РВВ —Вежа|| Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011.– 430 с.
- Толкунова І.В., Гринь О.Р., Смоляр І.І., Голець О.В. Психологія здоров'я людини /за ред. І.В.Толкунової. - Київ: 2018. - 156 с.

Патопсихологія

- (грец. pathos - страждання, psyche - душа, logos - вчення) - це розділ медичної психології, який вивчає закономірності розладу психічної діяльності і властивостей особистості у випадку психічних чи соматичних захворювань.

Патопсихологія вивчає структуру порушень психічної діяльності, закономірності розладу психіки у їх зіставленні з нормою

(Б. В. Зейгарник)

Завдання патопсихології

- аналіз закономірностей розладу психіки, зокрема змін особистості психічно хворих;
- психологічна діагностика порушень психіки хворого для уточнення діагнозу, проведення трудової, судової, військової експертизи.

Значення патопсихології

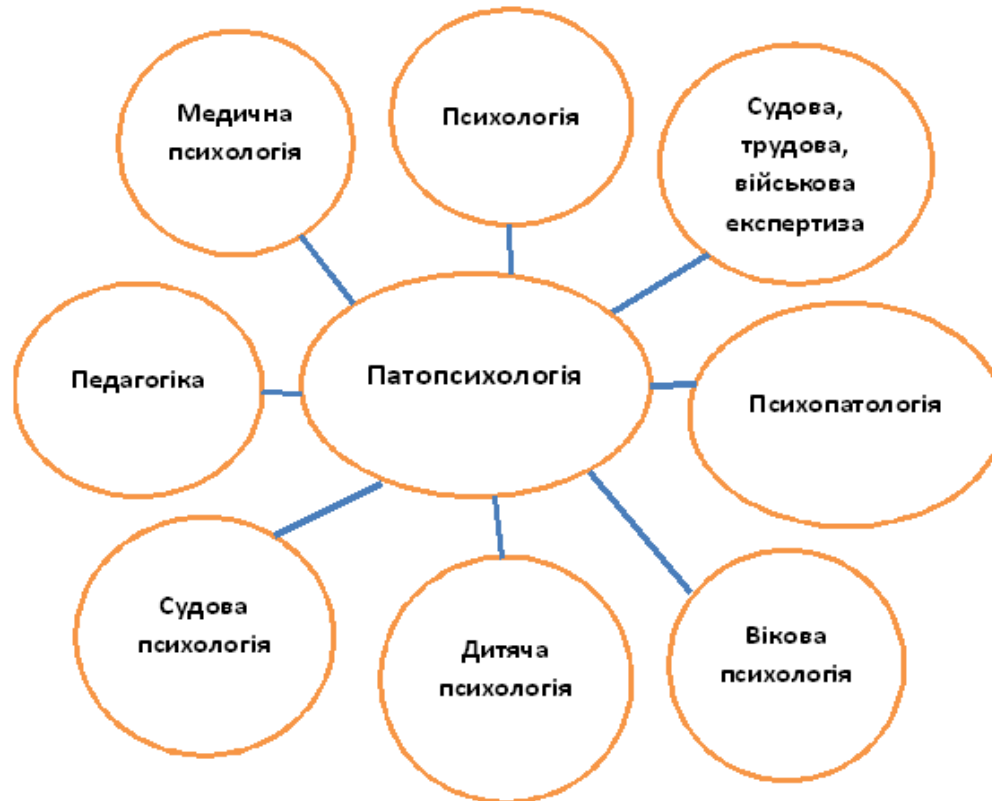
Теоретичне:

- можливість прослідкувати будову різних форм психічної діяльності;
- можливість у вирішенні питання про співвідношення біологічного і соціального у розвитку психіки.

Прикладне:

- накопичені експериментальні дані, можуть бути додатковим матеріалом у встановленні діагнозу;
- застосування досліджень допомагає визначити характер дії нових лікувальних засобів, які впроваджуються у терапевтичну практику;
- отримані дані можуть використовуватись з метою вибору психотерапевтичних заходів і проведення психічної реабілітації.

Зв'язок патопсихології з іншими науками

Психологія здоров'я

- це галузь психологічної науки, предметом якої є вивчення психологічних причин, методів і засобів збереження, зміцнення і розвитку здоров'я людини.
- сукупність базових знань із психології, які допоможуть віднайти застосування для розуміння здоров'я і хвороби.
- галузь науки, яка включає в себе теорію і практику попередження різних психосоматичних та психологічних захворювань; заходи із корекції індивідуального розвитку й адаптації до умов (вимог) соціального життя; створення умов для реалізації потенційних можливостей людини, її задоволеності життям і надання психологічної допомоги під час завершення життєвого шляху.
- міждисциплінарна галузь психологічних знань про причини захворювань, фактори здоров'я, умови розвитку індивідуальності протягом усього життєвого шляху людини.
- це наука про психологічні причини здоров'я, про методи і засоби його збереження, зміцнення та розвитку. Психологія здоров'я включає практику підтримки здоров'я людини від її зачаття до смерті.
- наука про психологічне забезпечення здоров'я людини протягом усього її життєвого шляху.

Завдання психології здоров'я

- 1. Підвищення рівня психологічної культури й аналіз психологічних факторів збереження і зміцнення здоров'я.
- 2. Розробка змісту психічного здоров'я, його критеріїв та факторів.
- 3. Дослідження взаємозв'язків і взаємовпливів усіх складників здоров'я (біологічного, психічного, соціального).
- 4. Формування нових уявлень та установок на здоров'я і здоровий спосіб життя.
- 5. Розвиток творчого ставлення до свого здоров'я.
- 6. Психологічні механізми здорової поведінки.
- 7. Формування внутрішньої картини здоров'я.
- 8. Психологічні механізми стресостійкості.
- 9. Гендерні аспекти психічного і соціального здоров'я.
- 10. Дитяча та шкільна психологія здоров'я.
- 11. Психологічні особливості професійного здоров'я.
- 12. Обґрунтування методів психологічного впливу на зміцнення і поліпшення стану здоров'я особистості.

- **Практичне завдання психології здоров'я – створення простих і доступних для самостійного застосування тестів із дослідження здоров'я та початкових стадій захворювання, з метою формування різноманітних профілактичних програм.**
- ***Головною метою психології здоров'я є всебічне вдосконалення людини.***

- **Об'єктом психології здоров'я** є «здорова», а не «хвора» особистість.
- **Предметом психології здоров'я** є вивчення психологічних основ здорового способу життя з метою збереження та поліпшення здоров'я людини.
- **Сферою психології здоров'я** є не лише здоров'я індивідів, а й уся система охорони здоров'я.

Поняття про психічну патологію

Організм як біологічна підструктура може перебувати в двох біологічних альтернативних станах - нормальному або патологічному.

Особистість як соціальна підструктура також може знаходитися в двох соціальних станах - здоровому і хворому.

Напрямки, що розглядають проблему співвідношення психічного здоров'я і хвороби:

- ***Нозоцентризм*** – мислення лікаря, орієнтоване на *пошук хвороби або патології*.
- ***Нормоцентризм*** - мислення лікаря, орієнтоване на *пошук тільки саногенних факторів*.

Підходи до розмежування психічного здоров'я і психічної хвороби:

- *Біологічний.*
- *Природничий.*
- *Соціальний.*
- *Експериментально-психологічний.*

- **Вектор норма-патологія носить характер континууму.** У реальному житті в популяції існують плавні переходи від одного стану до іншого. **Вектор здоров'я-хвороба континуумом не є, і тут можна відзначити ступінчастість переходів.**

Ступені стану психічного здоров'я

- *Ідеальне здоров'я* (норма) або еталон
- *Середньостатистичне здоров'я* (норма)
- *Конституціональне здоров'я* (норма)
- *Акцентуація* - варіант психічного здоров'я (норми)
- *Передхвороба.*

- **Здоров'я** – це такий стан людини, якій властиві не тільки відсутність хвороб або фізичних вад, а й повне фізичне, душевне і соціальне благополуччя (ВООЗ, 1948).
- **Здоров'я** – це повне фізичне, духовне, розумове і соціальне благополуччя, гармонійний розвиток фізичних і духовних сил, принцип єдності організму, саморегуляції і врівноваженої взаємодії всіх органів.

Основні критерії загального здоров'я:

- структурна і функціональна збереженість органів і систем;
- властива організму індивідуально досить висока пристосовність до змін в типовому для нього природному і соціальному середовищі;
- збереженість звичного самопочуття.
Психічне здоров'я - одна з найважливіших складових загального здоров'я.

Критерії психічного здоров'я (по ВООЗ):

- усвідомлення і відчуття *безперервності*, постійності та ідентичності *свого фізичного і психічного «Я»*;
- почуття *сталості та ідентичності переживань* в однотипних ситуаціях;
- *критичність* до себе і своєї власної психічної продукції (діяльності) та її результатів;
- *відповідність* психічних реакцій (адекватність) силі і частоті середовищних впливів (середовища), соціальним обставинам і ситуаціям;
- здатність *саморегуляції* поведінкою відповідно до соціальних норм, правил, законів;
- здатність *планувати* власну життєдіяльність і реалізовувати її;
- здатність *змінювати* спосіб поведінки залежно від зміни життєвих ситуацій і обставин

Ознаки психічної патології:

- відхилення від норми;
- постійні душевні страждання;
- психічна дисфункція, що заважає людині належним чином виконувати свої повсякденні обов'язки;
- небезпека, яку несе в собі людина.